

Markus Äimälä - Mika Kärkkäinen - Antti Vaaja

TYÖSOPIMUSLAKI

Alma Insights
Helsinki 2026

6., uudistettu painos

Copyright © 2026 Alma Media Finland Oy ja tekijät
Yhteistyössä Juristiliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-5471-4

ISBN 978-952-14-5472-1 (verkkokirja)

Kannen sarja-asu: Heikki Sallinen

Taitto: NotePad Ay

Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2026

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almainsights.fi

ESIPUHE

Työsopimuslain tunteminen on keskeistä jokaiselle työsuhdeasioiden kanssa tekemisissä olevalle. Tämä kirja on työsopimuslain yleisesitys, jonka on tarkoitus tarjota tukea käytännössä ilmeneviin työsopimuslain tulkintatilanteisiin.

Käsillä on alun perin vuonna 2001 julkaistun teoksen kuudes, uudistettu painos. Teoksen sisältö on tätä painosta varten uudistettu kokonaan. Asioiden käsittelyä on entisestään syvennetty ja erityinen huomio on suunnattu kysymyksiin, joiden olemme käytännön työssä havainneet olevan tulkinnanvaraisia. Tämänkin painoksen ulkopuolelle on jätetty työsopimuslain 11a luku, joka koskee laittomasti maassa olevan henkilön työhön ottamisen seuraamuksia.

Viime vuosina työsopimuslakia on useaan otteeseen muutettu. Kyse ei ole enää sellaisista pintapuolisista tai EU-lainsäädännöstä johtuvista muutoksista, joita nähtiin nykyisen työsopimuslain alkuvuosina. Esimerkiksi paikallista sopimista ja henkilöperusteista irtisanomissuojaa koskevat muutokset kohdistuvat työsopimuslain keskeisiin osiin.

Samaan aikaan monet työoikeuden opit ovat kehittyneet lähinnä oikeuskäytännön myötä ja sitä kautta saaneet säädetyistä laista riippumattoman sisällön. Tasapuolinen kohtelu on varsin vähäisen sääntelyn kohteena, mutta sitä koskee suuri määrä oikeuskäytäntöä. Vakiintuneesta käytännöstä ei ole lainkaan sääntelyä, ja siihen osittain kytkeytyvät työsuhteen ehtojen muuttamista koskevat kysymykset ovat nekin alueita, joilla oikeuskäytännön ohjaava vaikutus on huomattava. Kokonaiskuvan saamiseksi näiden aiheiden käsittely on ollut välttämätöntä.

Teokseen on otettu mukaan runsaasti uutta korkeimman oikeuden ja työtuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jota on kommentoitu erityisesti lain käytännön soveltajan näkökulmasta. Viime aikoina on saatu jälleen lukuisia merkittäviä ennakkopäätöksiä, joiden tunteminen on tarpeen lain sisällön selvittämiseksi.

Teoksessa on otettu huomioon lainsäädäntömuutokset kesäkuun 2026 alkuun saakka. Oikeuskäytäntöä on voitu seurata maaliskuuhun 2026 saakka.

Tavoitteenamme on ollut laatia sellainen kirja, jonka itse haluaisimme lukea työsopimuslain teemoihin sisälle pääsemiseksi. Tämä tarkoittaa, että kunnianhimo on lisääntynyt matkan varrella, ja teoksen laajuus on kasvanut. Kirjan kirjoittaminen päivätyön ohella ilman varsinaisesti sille varattua työaikaa on varsin vaativaa. Teoksen valmistuminen ei olisi ollut mahdollista ilman kustannustoimittajamme Katja Kolulan erinomaista työpanosta. Hän on pitänyt kiinni langoista, kun kokonaisuus on vielä vaikuttanut jäsentymättömältä, ja huolehtinut laadunvarmistuksesta. Haluamme osoittaa hänelle suuret kiitoksemme!

Helsingissä juhannusviikolla 2026

Markus Äimälä Mika Kärkkäinen Antti Vaaja

SISÄLLYS

ESIPUHE	5
1 Työsopimuksen tekeminen	17
1.1 Työsopimustlain soveltamisala	17
1.1.1 Yleistä soveltamisalasta	17
1.1.2 Työsuhteen tunnusmerkit	24
1.1.2.1 Työn tekeminen	25
1.1.2.2 Työn tekeminen työnantajan lukuun	33
1.1.2.3 Vastike	36
1.1.2.4 Työsuhteen perustuminen työsopimukseen	38
1.1.2.5 Johto ja valvonta	40
1.1.2.6 Kokonaisarviointi	42
1.1.3 Erityistilanteita	51
1.1.4 Vajaavalttaisten työsopimukset	54
1.2 Työsopimus	57
1.2.1 Työsopimus työsuhteen säännöstyjänä	57
1.2.2 Vapaamuotoinen sopiminen ja niin sanottu vakiintuminen	60
1.2.3 Selvitys työsuhteen keskeisistä ehdoista	68
1.2.4 Vaihtelevaa työaika koskeva ehto	73

1.3	Työsopimuksen kestoaika	80
1.3.1	Toistaiseksi voimassa oleva, määräaikainen ja sekamuotoinen työsopimus	80
1.3.2	Määräaikainen työsopimus perustellusta syystä	89
1.3.3	Määräaikainen työsopimus ilman perusteltua syytä	106
1.3.4	Määräaikainen työsopimus ilman perusteltua syytä pitkäaikaistyöttömän kanssa	112
1.3.5	Muuttuminen toistaiseksi voimassa olevaksi sopimukseksi	114
1.3.6	Työsuhde-etuuksien kertyminen lyhytaikaisista keskeytyksistä huolimatta ...	117
1.4	Koeaika	119
1.4.1	Koeajan tarkoitus ja siitä sopiminen	119
1.4.2	Sijoittaminen	121
1.4.3	Pituus	124
1.4.4	Koeaikaan vetoaminen	128
1.5	Työsuhteen henkilökohtaisuus	133
1.5.1	Oikeuksien ja velvollisuuksien siirtämiskielto	133
1.5.2	Työntekijän avustaja	135
1.5.3	Työnantajan edustaja	135
1.6	Vuokratyö	137
2 	Työnantajan velvollisuudet	145
2.1	Molemmin puolin velvoittava sopimus	145
2.2	Syrjinnän kiellot ja tasapuolinen kohtelu	148
2.2.1	Yleistä	148
2.2.2	Yhdenvertaisuus työelämässä	150
2.2.3	Tasa-arvolaki	158

2.2.4	Määräaikaisten ja osa-aikaisten työntekijöiden syrjinnän kieltö	162
2.2.5	Tasapuolinen kohtelu	168
2.3	Lisätyön tarjoaminen osa-aikaisille ja vapautuvista työpaikoista tiedottaminen	179
2.3.1	Velvollisuus tarjota työtä osa-aikaiselle	179
2.3.2	Vapautuvista työpaikoista tiedottaminen ja perusteltu vastaus mahdollisuudesta pidentää säännöllistä työaikaa tai työsopimuksen kestoaikaa	187
2.4	Työturvallisuus	191
2.5	Työehtosopimusten yleissitovuus	195
2.5.1	Yleissitovuus ja normaalisitovuus	195
2.5.2	Valtakunnallisuus	199
2.5.3	Asianomainen ala	200
2.5.4	Edustavana pidettävä	208
2.5.5	Yleissitovan työehtosopimuksen soveltaminen	212
2.5.6	Yleissitovaan työehtosopimukseen perustuva paikallinen sopiminen	215
2.6	Yleissitovuuden vahvistamismenettely	221
2.7	Tavanomainen ja kohtuullinen palkka	222
2.8	Sairausajan palkka	223
2.8.1	Sairaudesta tai tapaturmasta aiheutunut työkyvyttömyys	224
2.8.2	Sairauspoissaolosta ilmoittaminen ja työkyvyttömyyden todentaminen	231
2.8.3	Sairausajan palkan määrä ja palkanmaksujakso	234
2.8.4	Sairauspoissaolon ja muun poissaolon samanaikaisuus	239
2.8.5	Osa-aikainen sairauspoissaolo	243

2.9	Työnteon estyminen	247
2.9.1	Työnantajasta johtuva syy	249
2.9.2	Osapuolista riippumaton syy työnteon esteenä	252
2.9.3	Työtaistelutoimenpide	256
2.9.4	Esteen ajalta maksettava palkka	258
2.10	Palkanmaksu	260
2.10.1	Palkan maksuaika	260
2.10.2	Palkanmaksukausi	261
2.10.3	Odotusajan palkka	263
2.10.4	Palkan maksaminen	268
2.10.5	Palkan ulosmittaus ja kuittaus	269
2.11	Vapaa kunnallisen luottamustoimen hoitamiseksi ..	272
2.12	Pakollisen koulutuksen maksuttomuus ja työajaksi lukeminen	273
3 	Työntekijän velvollisuudet	275
3.1	Työnjohto-oikeuden noudattaminen	275
3.2	Lojaliteettivelvollisuus	288
3.3	Työturvallisuus	291
3.4	Kilpaileva toiminta	292
3.5	Liikesalaisuudet	301
3.5.1	Ilmaisemis- ja hyödyntämiskielto työsopimuslain mukaan	301
3.5.2	Muu lainsäädäntö	311
3.6	Kilpailukieltosopimus	313
3.7	Lainvastaiseksi todetun työnseisauksen jatkaminen	337
4 	Perhevapaat	339
4.1	Yleistä	339
4.2	Erytysraskaus- ja raskausvapaa	341
4.3	Vanhempainvapaa	344

4.4	Hoitovapaa	347
4.5	Perhevapaista ilmoittaminen ja ilmoituksen muuttaminen	348
4.6	Osittainen hoitovapaa	356
4.7	Tilapäinen hoitovapaa	361
4.8	Poissaolo pakottavista perhesyistä	365
4.9	Poissaolo perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi	366
4.10	Omaishoitovapaa	368
4.11	Palkanmaksu perhevapaiden aikana, työhönpaluu ja tehostettu irtisanomissuoja	370
5 	Liikkeen luovutus	375
5.1	Yleistä	375
5.2	Liikkeen luovutuksen määritelmä	378
5.2.1	Ei edes liikkeen luovutus vai liikkeen luovutus	378
5.2.2	Liikkeen luovutus vai uusi liike	380
5.3	Oikeusvaikutukset	393
5.3.1	Ei edes liikkeen luovutus	393
5.3.2	Liikkeen luovutus	394
5.3.3	Uusi liike	407
6 	Lomauttaminen	409
6.1	Lomauttamisen määritelmä ja toteutustavat	409
6.2	Lomautuksen perusteet	412
6.2.1	Irtisanomisperuste	413
6.2.2	Työn tai työn tarjoamisedellytysten tilapäinen vähentyminen	413
6.2.3	Lomauttamisesta sopiminen	421
6.2.4	Määräaikaisen työntekijän lomauttaminen	422
6.2.5	Henkilöstön edustajan lomautussuoja	424
6.2.6	Lomautuksen muutokset	425

6.3	Lomautusmenettely	426
6.3.1	Ennakkoselvitys ja työntekijän kuuleminen	426
6.3.2	Lomautusilmoitus	428
6.3.3	Todistus lomauttamisesta	433
6.3.4	Työhönpaluu lomautuksen jälkeen	433
6.4	Työsuhteen päätyminen lomautusaikana	435
6.4.1	Työnantajan suorittama irtisanominen	435
6.4.2	Työntekijän irtisanoutuminen	437
7 	Työsopimuksen päättämismenettely	443
7.1	Työsopimuksen päättämistavat	443
7.1.1	Sopimuskauden päätyminen	443
7.1.2	Irtisanominen	447
7.1.3	Purkaminen	449
7.1.4	Purkautuneena pitäminen	450
7.1.5	Sopiminen	462
7.1.5.1	Työsuhteen päättämissopimusten ja vastaavien tahdonilmaisujen pätevyys	462
7.1.5.2	Työsuhteen päättämissopimuksen tekeminen	472
7.1.5.3	Työsuhteen päättämisperusteen hyväksyminen	478
7.1.6	Raukeaminen ja eläkkeelle jääminen	482
7.2	Päättämisperusteeseen vetoaminen	484
7.2.1	Irtisanomisperuste	484
7.2.2	Purkamisperuste	489
7.3	Kuulemis- ja selvitysvelvollisuus	492
7.3.1	Henkilöön liittyvä peruste	492
7.3.2	Tuotannollinen ja taloudellinen peruste	495

7.4	Työsopimuksen päättäminen	496
7.4.1	Toimittamistavat	496
7.4.2	Irtisanomisen peruuttaminen	501
7.4.3	Päättäminen toisella perusteella	505
7.5	Työsopimuksen päättämisen syiden ilmoittaminen	507
7.6	Irtisanomisajat	509
7.7	Irtisanomisajan noudattamatta jättäminen	515
7.8	Irtisanomisajan palkka noudatettaessa vaihtelevaa työaika	519
7.9	Irtisanomisiin liittyvät ilmoitukset	520
7.10	Työllistymisvapaa	521
7.11	Työllistymistä edistävä valmennus tai koulutus	524
7.12	Takaisinottovelvollisuus	531
7.13	Työtodistus	548
8	 Työsopimuksen päättämisperusteet	555
8.1	Yleistä	555
8.2	Työntekijän henkilöön liittyvät päättämisperusteet	556
8.2.1	Yleistä irtisanomisperusteesta	556
8.2.2	Varoitus	565
8.2.3	Uudelleensijoittamisen selvittäminen	575
8.2.4	Purkamisperuste	579
8.2.5	Tasapuolisuus	583
8.2.6	Kokonaisharkinta	585
8.2.8	Luvaton poissaolo	595
8.2.9	Huolimattomuus ja laiminlyönnit	598
8.2.10	Ammattitaidottomuus	601
8.2.11	Ohjeiden vastainen menettely	605
8.2.12	Työstä kieltäytyminen	608
8.2.13	Työtaistelu	610

8.2.14	Päihteiden käyttö	612
8.2.15	Sairaus, vamma tai tapaturma	615
8.2.16	Epärehellisyys, väkivalta, rikollinen toiminta ja muut väärinkäytökset	622
8.2.17	Kilpaileva toiminta ja liikesalaisuudet	638
8.2.18	Työntekijän toimiminen henkilöstön edustajana ja turvautuminen oikeussuojakeinoihin	642
8.3	Taloudelliset ja tuotannolliset päättämisperusteet	643
8.3.1	Tarjolla olevan työn vähentyminen	647
8.3.2	”Perustetta irtisanomiseen ei ole ainakaan silloin, kun...”	655
8.3.3	Työn vähenemisen määrä ja kesto	665
8.3.4	Kollektiiviperusteinen ehtomuutos	668
8.3.5	Työn tarjoamis- ja koulutusvelvollisuus	674
8.3.5	Työn tarjoamisvelvollisuus määräysvallassa olevassa yhteisössä	689
8.3.6	Irtisanomisjärjestys	693
8.4	Erityiset irtisanomisperusteet	698
8.4.1	Saneerausmenettely	698
8.4.2	Konkurssi	700
8.4.3	Työnantajan kuolema	702
8.5	Erityinen irtisanomissuoja	702
8.5.1	Raskaus ja perhevapaat	702
8.5.2	Luottamusmies ja luottamusvaltuutettu	706
8.5.3	Muut erityisryhmät	711

9 Työsopimuksen pätemättömyys ja kohtuuttomat ehdot	715
9.1 Työsopimuksen pätemättömyys	715
9.1.1 Oikeustoimilaista aiheutuva pätemättömyys	715
9.1.2 Vajaavaltaisuus	717
9.2 Kohtuuttomat ehdot	719
10 Kansainvälisluonteiset työsopimukset	725
10.1 Yleistä	725
10.2 Työsopimukseen sovellettava laki	728
10.3 Lähetetyt työntekijät	742
11 Vahingonkorvausvelvollisuus	745
11.1 Yleistä	745
11.2 Yleinen vahingonkorvausvelvollisuus	747
11.2.1 Työnantajan työntekijälle aiheuttama vahinko	747
11.2.2 Työntekijän työnantajalle aiheuttama vahinko	750
11.2.3 Työntekijän muulle kuin työnantajalle aiheuttama vahinko	754
11.3 Korvaus työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä	758
11.3.1 Korvausasteikko	759
11.3.2 Korvauksen määrittäminen	761
11.3.3 Korvauksen erittely	767
11.4 Työttömyyskorvausten vaikutus korvaukseen	769
12 Erinäiset säännökset	775
12.1 Yhdistymisvapaus	775
12.2 Kokoontumisoikeus	784
12.3 Luottamusmies	786

12.4	Luottamusvaltuutettu	790
12.5	Työsuhdeasunto	797
12.6	Säännösten pakottavuus	800
	12.6.1 Poikkeaminen työnantajan ja työntekijän välisellä sopimuksella	801
	12.6.2 Poikkeaminen työehtosopimuksella	802
12.7	Vanhentumis- ja kanneaika	805
12.8	Nähtävänäpito	812
12.9	Rangaistussäännökset	813
12.10	Valvonta	816
Lähteet		819
Asiahakemisto		827